

KÜRESELLEŞME VE ETKİSİ: RUS VE KIRIM TATAR ÖĞRENCİLERİNİN TUTUM VE DAVRANIŞLARININ ANALİZİ

AYDOĞAN, İsmail*
TÜRKİYE/TURÇIA

ÖZET

Küreselleşmeyle birlikte toplumlar ve bireylerin birbiriyle olan iletişimi ve birbirine olan bağımlılığı artmaktadır. Küreselleşmenin gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru açılımı, teknolojik olduğu kadar sosyal konularda da olumlu veya olumsuz etkilerini göstermektedir. Bu etkiler, en çok toplumların gençliğinde görülmektedir. Çünkü gençlik, sahip olduğu ahlaki tutum ve davranışlarıyla, bir toplumun geleceğinin aynasıdır. Özellikle üniversite gençliği yetişmiş iş gücü ve geleceğin yöneticileri olarak görülebilir. Bu bağlamda, Kırım'da çeşitli üniversitelerde öğrenim gören Rus ve Tatar öğrencilerin ahlaki tutum ve davranışlarının ne düzeyde olduğunu ortaya koymak amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar, ABD'de yapılan bir araştırmayla da karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda hem Rus hem Tatar hem de Amerikan gençliğinin birbirlerine oldukça benzer tutum ve davranışlar sergiledikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, ahlak, gençlik, tutum, davranış, etki.

ABSTRACT

Globalization and Its Impact; The Analysis of The Crimean Tatar and Russian Students' Behavior and Attitude

The interaction between the individuals and the society and their dependence on each other have been increasing with the effect of globalization day by day. Globalization which goes from developed countries through developing countries has positive or negative effects on both technological and social subjects. These effects are seen mostly on the youth of the societies. Because the youth are the mirror of a society with their ethical attitudes and behaviours. Especially the young in universities can be seen as educated work force and the managers of the future. This research has been made in order to determine the level of the ethical attitudes and behaviours of Russian and Tatar students who are being educated in the universities in the Crimea. The results of this research has been compared with another research made in USA. As a result of the

* Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, 38039 Kayseri/TÜRKİYE. e-posta: aydogani@erciyes.edu.tr

research, it is found out that both the Russian and Tatar youth and the American youth have very similar attitudes and behaviours.

Key Words: Globalization moral, youth, attitude, behaviour, effect.

GİRİŞ

Zamanımız dünyası, küreselleşen bir dünya olarak nitelendirilmektedir. Aslında gelişmiş ülkeler tarafından, gelişmekte olan ülkelerin dışsattım mallarına konulan kotalar, her nitelikteki insan gücünün gelişmiş ülkelerde iş tutmasına konulan sınırlamalar, ‘küreselleşmenin’ finans sermayesinin küreselleşmesi olduğunu ortaya koymaktadır. Finans sermayesi, ulusal sınırlar içindeki kuralları kendi dolaşımına uygun hâle getirmek için yeniden biçimlenmeye zorlanmaktadır. Küreselleşmenin bu hâli, binlerce kilometre uzaktaki ekonomik güç sahibi karar vericilerin, bu kararlara katkı yapma olanağı olmayan insanların yaşamlarını kısa bir zaman içinde etkileyebilmesine, karar verenler ile etkilenenlerin maliyet ve yararı eşitsiz paylaşmasına yol açmaktadır (Craig, 1998, aktaran: Miser, 2002: 1).

Örneğin, dünyanın en zengin 200 kişinin toplam serveti, yeryüzündeki en fakir 2.5 milyar insanın toplam gelirinden fazladır. (112’si ABD’li). Dünyanın en zengin 3 kişinin servetleri toplamı, en yoksul 48 ülkenin gayrisafi millî hasılasından yüksektir. En zengin ülkedeki kişi başına düşen gelir, en fakir ülkedekinden 228 kat fazladır. Dünyadaki 29 ülke son on yıl içerisinde 23 kat yoksullaşmıştır. ABD, AB ülkeleri ve Japonya dünya ticaretinin % 82’sini, dünya üretiminin ise % 86’sını ellerinde tutmaktadırlar. En yoksul 83 ülkenin son 7 yılda ödedikleri dış borç faizi, ana paranın 5 katına ulaşmıştır. G-7 ülkeleri dünya nüfusunun % 11’ine sahipken, dünyadaki toplam GSMH’nin 2/3’ünü toplamaktadırlar. Her yıl dünyada 38 milyon insan açlıktan ölmektedir. 800 milyon insan ise yetersiz beslenme dolayısıyla hastalıklarla savaşmaktadır.oysa bu sorunların giderilmesi için sadece 13 milyar dolar gerekmektedir (Hasanoğlu, 2002: 175).

Bunların yanı sıra küreselleşmeyle, bireylerin yaşam biçimlerinin ve sosyal ilişkilerin çoğullaşması, dünyanın yeni teknolojiler ve medya araçları yoluyla değiştirilmesi, yaşam ilişkilerinin uluslararasılaşması ve değerlerde değişiklikler olmuştur (Hesapcıoğlu, 1996: 22).

Bu değişikliklerin söylenebilecek birçok yararının yanı sıra, toplumsal ve bireysel sorunlarını da söylemek gerekecektir. Çünkü iktisadi ve teknolojik gelişmesini tamamlamış toplumların temel dinamiklerinin sarsılmaya başladığı, aile kurumunun değerini kaybettiği, alkol ve uyuşturucu kullanımının gençliği etkisi altına aldığı, boşanma, intihar oranlarının arttığı kısaca sosyal çöküntünün hız kazandığı da bir gerçektir.

Küreselleşme ve Sosyal Sorunlar

Küreselleşmenin hayatın birçok alanlarında özellikle sosyal yaşamda önemli değişimler yarattığı bilinmektedir. Örneğin, kadının çalışma hayatına

katılımıyla aile kurumunun bağları zayıflamış, bu nedenle boşanmalar artmaya başlamış, evlilik dışı doğum oranı yükselmiş, tek veliyle yaşamak zorunda kalan çocuk sayısı artmıştır. ABD’de 1987 yılında yapılan evliliklerin % 50’si boşanmayla sonuçlanmış, aynı yıl 2 milyon çift evli olmadıkları hâlde birlikte yaşamış, doğan çocukların % 60’ı boşanmış anne-babaların çocukları olmuştur. Fransa’da her 4 evlilikten biri boşanmayla sonuçlanmaktadır. İngiltere’de tüm doğumların % 19, 2’si evlilik dışı ilişkilerin ürünüdür. Bu oran İskandinav ülkelerinden Norveç’te % 25,8, Danimarka’da % 43, İsveç’te % 46’dır. Kanada’da ilk evliliklerin % 40’ı, Almanya’da % 34’ü boşanmayla sonuçlanmaktadır. ABD gençliğinin % 52’si 17 yaşına kadar cinsel ilişkiyi yaşamakta, kadınların % 80’i evlilik öncesi ilişki kurmaktadır. Yine ABD’de her yıl evlilik dışı 1 milyon çocuk doğmakta, bunun 400.000’inin hayatına kürtaj ve düşükle son verilmekte, evli erkeklerin % 50-65’i ve kadınların % 45-55’i eşlerini başkasıyla aldatmaktadır (Şimsek, 1995: 193-197).

Her yıl 17 milyon kişi; ishal, sıtma veya tüberküloz gibi tıbben tedavisi mümkün olan hastalıklara yakalandığı için ölmektedir. Avrupa’da 40 milyonu aşkın kişi medyumları ziyaret etmekte, Fransızların yarısı düzenli olarak yıldız falına bakmaktadır (Le Monde, 1999; PNUD, 1996; Aktaran: Işıklı, 2000: 33).

UNDP’nin 2005 yılı Dünya İnsani Gelişme Raporu’na göre, gelişmiş ülkelerden Danimarka’nın toplam nüfusunun % 23’ü, ABD’de % 21’i, İngiltere’de % 26’sı, Yeni Zelanda’da % 29’u, Polonya’da % 23’ü Hollanda’da % 25’i cinayet, hırsızlık, cinsel taciz vb. suçlara maruz kalmıştır.

Diğer yandan, Amerikan Aile Araştırma Merkezinin yaptığı araştırma (1999), çocukların aileleriyle konuşarak geçirdikleri zamanın bir yılda 33,4 saat, okulda geçirdikleri zamanın 900 saat ve televizyon izleyerek geçirdikleri zamanın 1500 saat olduğunu göstermektedir (www.character.org).

Küreselleşme ve Ekonomik Sorunlar

Işıklı (2000: 45)’nin L’otre Davos (1999), Ramonet (1998), PNUD (1996), ve Le Monde (1999)’a dayanarak belirttiği gibi, sadece sosyal problemler değil, ekonomik bakımdan da ciddi sorunlar vardır. Birleşmiş Milletler verilerine göre, dünya zenginliğinin yarısını elinde bulunduran 400 zengin insanın % 4 oranında vergilendirilmesi mümkün olsa, dünyadaki yoksulluk ve sağlık sorunu tamamen çözülmüş olacaktır. Uluslararası sermayenin gittikçe güçlenmesi ilginç durumlar ortaya çıkarmaktadır. Örneğin; General Motors’un cirosu Danimarka’nın, Ford’ununki Güney Afrika’nın; Toyoto’nunki Norveç’in GSMH’sini aşmış durumdadır. Öte yandan, dünyada her gün 2.000 milyar dolar el değiştirmekte, bu miktarın sadece % 5’i reel mal ve hizmet alışverişi için yapılmaktadır. Geri kalanların tümü spekülatif harcamalarla (faiz, repo, borsa vb.) yapılmaktadır. Dünyadaki tüm ekonomik faaliyetin dörtte birinden fazlası 200 işletmenin elinde bulunmaktadır. Ancak bu 200 işletme, dünya faal nüfusunun yalnızca % 0.75’ine iş olanağı sunmaktadır.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde, işsizliğin yüksek oranlara ulaşması, nüfusun yaklaşık yarısının yoksulluk sınırına düşmesine veya ona yakın bir gelir düzeyine gerilemesine yol açmıştır. Yoksulluk, 1980'li ve 1990'lı yıllarda önemli bir artış göstererek Avrupa'nın sosyal birlikteliğini tehdit eden boyutlara ulaşmıştır. 1971 yılında, en az gelişmiş olarak isimlendirilen ülke sayısı 27 iken, bu sayı günümüzde 50'ye çıkmıştır. Dünyada günde 2 doların altında gelikle yaşayanların sayısı 3 milyarı bulmaktadır. Eğer en alt yoksulluk sınırı 1 dolar kabul edilirse, 1990'ların ortasında, gelişmekte olan ülkelerin toplam nüfusunun % 33'ünü meydana getiren 1.3 milyar insan bu sınırın altında gelir elde etmiştir (Öniş ve Erdoğan, 2000; Aktaran: Şahin, 2005).

Ülkeler gelişmişlik düzeyleri karşılaştırıldığında; yüksek, orta ve düşük gelirlili ülkeler olarak sınıflandırılabilir. Bu açıdan bakıldığında, Parisli bir orta sınıf aile, Güney Batı Asya'nın kırsal kesiminde yaşayan bir aileye oranla 100 kat daha fazla kazanmaktadır. Filipinli bir çiftçi, New York'lu bir avukatın bir ayda kazandığını ancak 2 yılda kazanabilmektedir. Amerikalılar her yıl lokanta ve süper marketlere 30 milyar dolar harcamaktadırlar ki, bu, Bangladeş'in GSMH'sine eşittir. UNDP'nin 1999 yılı Dünya İnsani Gelişme Raporuna göre, GSMH açısından dünyadaki 174 ülke incelendiğinde, en düşük kişi başına gelire sahip ülke olan Sierra Leone'de kişi başına 410 dolar düşerken, en yüksek gelirlili Lüksemburg'da bu rakam 30.863'dir. Amerika'da her 4 çocuktan biri, Avustralya, Kanada ve İngiltere'de ise her 6 çocuktan biri yoksulluk sınırı altında yer almaktadır. Yine ABD ve İngiltere'deki yoksulların % 20'sinden fazlası yaşlı insanlardan oluşmaktadır. 1990 yılı verilerine göre, İspanya nüfusunun % 21, 1994 verilerine göre ABD nüfusunun % 14'ü, İngilizlerin % 13, Fransızların % 12'si ve Almanların % 12'si yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır. Yine dünyada en zengin 3 kişinin toplam zenginlikleri, az gelişmiş ülkelerin tamamının GSMH'leri toplamından daha fazla iken, 200 en zengin kişinin toplam varlıkları dünya insanların % 40'ının toplam varlıklarına eşittir. Son 30 yılda dünya nüfusunun en zengin ve en yoksul % 20'si arasındaki fark 30 kattan 60 kata çıkmıştır (YMAKR 2000).

Yukarıda sayılan tüm gerçekler Baudrillard (2002: 69)'ın ifadesiyle "rekabetin ahlaktan daha güçlü" olduğunu göstermektedir. Bu nedenden dolayı, başta gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler olmak üzere birçok ülke yoksunluğu çekilen ahlakın arayışı içerisindedir. Bu nedenle olsa gerek, eğitimciler başta olmak üzere tüm alanların uzmanları özellikle gençlerin ahlaki tutum ve davranışları üzerinde önemle durmaktadırlar.

Ayrıca bu göstergeler, ailede, okulda ve toplumda ahlak eğitiminin zorunluluğunu göstermektedir. Bireylerin, tutum ve davranışlarının ahlaki olması için onların davranışlarının olumlu yöne sevk edilmesi gerekir. Çünkü genel anlamda insanlığın, özel anlamda bireylerin, ahlaklı yani doğruyu söyleyen, dürüst, doğru ve yanlış hakkında inançları olan, yanlış olduğuna inandığı bir şeyi yapmamak için baskılara direnen, ailesine, vatanına bağlı insanlara ihtiyacı vardır (www.cortland.edu). Gençliğin bu tür olumlu

niteliklere sahip olması için, öncelikle ailede ahlak eğitimine önem verilmesi gerekir. Çünkü ahlak eğitimi doğumdan önce başlar, çocukluğunda öğrendiği yanlışlıklarla (yalan söyleme, aldatma, çalma, başkalarına zarar verme gibi) biçimlenir ve hayat boyu devam eder (Resnik, 2004: 31-32).

Ahlak eğitimi ile ilgili olarak öğrencilerin içinde bulunduğu durumun ne olduğu da önemlidir. Çünkü öğrenciler, özellikle üniversite öğrencileri, bir ülkenin geleceği demektir. Ülkenin bürokrasisi, siyaseti ve diğer sektörlerine ihtiyaç duyulan nitelikli elemanlar üniversite tarafından yetiştirilmektedir.

Araştırmanın Problemi ve Amacı

Üniversite çağındaki bir yetişkinin en az 18-22 yaş aralığında olduğu düşünülürse, ahlak yapısının yeterince biçimlendiği söylenebilir. Bu bağlamda, araştırmanın problemi, bireysel ve sosyal yönden hızlı değişimlerin yaşandığı bu küresel ortamda, üniversite öğrencilerinin ahlaki konularda görüş, tutum, değer ve davranışlarının ne olduğunu belirlemektir.

Yöntem

Araştırma Rus ve Tatar öğrencilerin ahlaki tutum ve davranışlarını ortaya koymayı amaçlayan, tasvir edici ve tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırmanın evreni Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyetinde öğrenim gören üniversite öğrencileridir. Çalışma evreni ise, Kırım Devlet Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi ile Tavriya Millî Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerdir. Bu çalışmada bilgi toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anketin özgün formu, ABD'de bulunan Josephson Etik Enstitüsünün web sayfasında bulunmaktadır (www.josephsoninstitute.org). Amerikan gençliğinin ahlaki durumunu ortaya koymak amacıyla sık aralıklarla yapılan bu araştırmanın sonuncusu 2004 yılında yapılmıştır. Araştırmada kullanılan anketin özgün formunda 60 madde bulunmakta ve bunlar üç kısımdan oluşmaktadır;

- a. Görüş ve tutumlar (25 madde)
- b. Değerler (15 madde)
- c. Davranışlar (20 madde).

Bu çalışmada, söz konusu anketin bütün maddelerinin aynı şekilde alınması yerine, birçok madde birleştirilerek tek madde hâline getirilmiştir. Bazı maddeler (cinsellik ve alkolizm gibi) ise konumuzla doğrudan ilgili olmaması nedeniyle alınmamıştır. Böylece oluşturulan anket 26 maddeden oluşmuştur. Anket toplam 298 öğrenciye uygulanmıştır. Bu öğrencilerin 167'si Rus, geri kalan 131'i ise Tatar kökenli öğrencilerden oluşmaktadır. Anketten elde edilen veriler, Josephson Etik Enstitüsünün yaptığı araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada cinsiyet, yaş, okul türü gibi farklılıkların ele alınmaması bu araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, Josephson Etik Enstitüsü 15.000 kişiye anketi uygularken, bu çalışmada elde edilen veriler 298 kişi üzerinden yapılmıştır.

Ankette elde edilen bilgiler yüzdelik dilimlere göre analiz edilmiş ve ABD gençliğiyle karşılaştırılmıştır. Anketin görüş ve tutumlar bölümünü oluşturan ilk boyutu ile değerler boyutunu oluşturan kısmında “en çok” olarak belirtilenler; davranışlar boyutunda ise geçen yıl yapılan davranışların “bir kez”, “iki ve daha fazla kez yapılanlar” olarak ele alınmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada kullanılan anketin üç kısımdan oluştuğu belirtilmişti. Bu kısımda anketten elde edilen bilgiler ayrı ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir.

– Görüşler

Anketin “görüşler ve tutumlar” kısmında toplam 15 madde yer almaktadır. Söz konusu kısımda yer alan maddeler ve katılım oranları **Şekil 1**'de verilmiştir.

Şekil 1: Görüşler ve Tutumlar Boyutuna Öğrencilerin Katılım Oranı

No	Maddeler	Tatar %	Rus %	ABD %
1	İyi bir karaktere sahip olmak benim için önemlidir.	97	97	98
2	Ahlaklı davranışlar sergilemek benim için önemlidir.	81	80	84
3	Ailem, ne pahasına olursa olsun, ahlaki olarak doğru şeyler yapmamı ister.	89	87	91
4	İyi bir insan olmak, zengin olmaktan daha önemlidir.	88	88	90
5	Doğru olanı yaptığımda, tanıdığım herkesten iyi olduğumu düşünüyorum.	75	80	74
6	İnsanlar, başarılı olmak için bazen yalan söylemek veya kopya çekmek zorundadır.	58	61	42
7	Para kazanmak için bazen yalan söylerim.	47	43	40
8	Yalan söyleyen, kuralları çiğneyen insanlar bunları yapmayanlardan daha başarılı olmaktadır.	25	33	22
9	Ailem, kötü bir derece almaktansa kopya çekmemi tavsiye eder.	11	7	6
10	İnsanların bana karşı dürüst olması önemlidir.	93	91	97
11	Yalan söylemek ve kopya çekmek iyi bir şey değildir, çünkü bu durum karakterime zarar verir.	80	88	84
12	Bazen, beni kızdıran bir kişiyi tehdit etmek veya ona vurmak isterim.	23	21	30
13	Okulda kendimi güvende hissedirim.	90	91	80
14	İstedğim zaman uyuşturucu bulabilirim.	73	79	74
15	İstedğim zaman alkollü içecekler bulabilirim.	99	99	80

Tablo 1'de de görüldüğü gibi, Rus ve Tatar öğrencilerin % 97'si, iyi bir karaktere sahip olmanın kendileri için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 98 olarak belirtilmektedir. Bu madde için her üç grubun benzer görüş sergilediklerini söyleyebiliriz.” Hayatta ahlak ve karakter açısından iyi örnekler sergilemenin önemli olduğu” konusunda da her üç grup benzer oranlar belirtmişlerdir (Rus öğrenciler % 80, Tatar öğrenciler % 81, ABD’li gençler ise % 84). Öğrencilerin bu görüşlerini ailelerinin desteklediği ise bir sonraki maddede ortaya çıkmaktadır. Çünkü Rus öğrencilerin % 87'si, Tatar öğrencilerin % 89'u ailelerinin ne pahasına olursa

olsun, kendilerinden ahlaklı şeyler yapmasını istediklerini belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 91'dir. Öğrencilerin 4. maddeye verdikleri yanıtların ortalamasına baktığımızda da ahlaklı ve iyi insan olmanın önemini bildikleri ortaya çıkmaktadır. Çünkü "iyi insan olmak, zengin olmaktan daha önemli" maddesine Rus ve Tatar öğrencilerin % 88'i büyük oranda katılım göstermektedir. Adı geçen araştırmada ise ABD'li gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 90 olarak belirtilmektedir. Araştırmaya katılan Rus öğrencilerin % 80'i, Tatar öğrencilerin % 75'i, doğru olanı yaptıklarında, tanıdıkları insanlardan daha iyi olduklarını hissettiklerini belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 74'tür.

"İnsanlar, başarılı olmak için bazen yalan söylemek veya kopya çekmek zorundadır" ifadesine Rus öğrencilerin % 61'i, Tatar öğrencilerin % 58'si katılmaktadır. Adı geçen araştırmaya göre ise, ABD'li gençlerin bu maddeye katılım oranı % 42'dir. Rus ve Tatar öğrencilerin bu maddeye, ABD'li öğrencilerden fazla katılım göstermesinin sebebi, yasaların toplumsal hayatta kültür oluşturmaması ile ilgili olabilir. Ancak, her üç gruptaki öğrencilerin böyle bir düşünceye sahip olması, üzerinde düşünülmesi gereken bir olgudur. Öğrencilerin bir sonraki maddeye verdikleri yanıtlar benzerdir. Çünkü Rus öğrencilerin % 43'ü, Tatar öğrencilerin 47'si para kazanmak için bazen yalan söylemek gerektiğine inanmaktadırlar. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 40'dır. Öğrencilerde görülen bu güvensizlik belirtisi, 8. maddede de görülmektedir." yalan söyleyen, kuralları çiğneyen insanlar, bunları yapmayan insanlardan daha başarılı olmaktadır" maddesine, Rus öğrencilerin % 33'ü, Tatar öğrencilerin % 25'i katılmaktadır. Adı geçen araştırmada ise ABD'li gençliğin bu maddeye katılım oranı % 22'dir.

Öğrenci ailelerinin doğru olanı yapmaları gerektiğini telkin ettikleri yukarıdaki maddede (3. madde) belirtilmişti. Nitekim 9. maddeye verilen yanıtlar bu durumu destekler niteliktedir. Çünkü Rus öğrencilerin % 9'u, Tatar öğrencilerin % 11'i ailelerinin, okulu kötü derecede bitirmektense, kopya çekmeyi tavsiye ettiklerini belirtmektedirler (ABD'li öğrencilerin bu maddeye katılım oranı % 6'dır). Bir başka ifadeyle ailelerin çoğunluğunun çocuklarına, her zaman ve şartta dürüst olması telkin ettiği görülmektedir. Bu telkinin, öğrencilerinin çoğunluğunu etkilediği 11. maddede ortaya çıkmaktadır. Çünkü Rus öğrencilerin % 88'i, Tatar öğrencilerin % 87'si, yalan söylemenin ve kopya çekmenin karakterlerine zarar verdiğiinden iyi bir şey olmadığını belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsü'nün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 84'dür.

Rus öğrencilerin % 21'i, Tatar öğrencilerin % 23'ü kendini çok kızdıran bir insana vurabileceğini veya onu tehdit edebileceğini belirtmektedirler. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı verilerine göre ise, ABD'li öğrencilerin % 30'u bu

tutum içerisinde olabileceğini belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında, aynı kültürün içinde yaşayan Rus ve Tatar öğrencilerin birbirlerine yakın olduğu, ABD’li gençliğin ise bunun biraz üstünde oranlarda belirttikleri görülmektedir. Benzer oranları “okulda kendimi güvende hissediyorum” maddesinde görebilmekteyiz. Rus ve Tatar öğrencilerin büyük çoğunluğu (sırayla % 90, % 91), okulda kendini güvende hissederken, ABD’li gençliğin % 20’si kendini güvende hissetmemektedir. Yaptığımız gözlemler ise bunu doğrular niteliktedir. Gerçekte Ukrayna okulları müfredat programları açısından öğrencilere oldukça çeşitli olanaklar sunmaktadır. Sıkıcılığın ötesinde bir eğitim, okul binalarının yapımı bile gerçekten iç açıcı bir görüntüye sahiptir. Ancak, okulun dışındaki hayat için aynı şeyleri söylemek çok zordur. Çünkü öğrencilerin de belirttiği gibi (Tatar öğrencilerin % 73’ü Rus Öğrencilerin % 79’u) istedikleri zaman uyuşturucu bulabileceğini belirtmektedirler (Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin bu maddeye katılım oranı % 74’tür).

Gerek Ukrayna gerekse Kırım üniversitelerinin en ayırt edici özelliklerinden biri, üniversite kantininde alkollü içeceklerin satılmasıdır. Nitekim öğrenciler de bunu doğrulamaktadır Hem Tatar hem de Rus öğrencilerin “istediği zaman alkollü içecekleri bulabilme”ye katılım oranları % 99’dur. ABD’li öğrencilerin ise bu maddeye katılım oranı % 80’dir.

– Değerler

Araştırmanın ikinci kısmında ise, öğrencilere ahlaklı ve onurlu olarak düşünülmenin, dinin, saygılı davranmanın ve dinin emirlerine göre yaşamının kendileri için ne derece önemli olduğu sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 2’de bulunmaktadır. Hem Rus hem de Tatar öğrencilerin bu maddelere katılım düzeyleri, Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmayla karşılaştırılmıştır.

Tablo 2: Değerler Boyutuna Öğrencilerin Katılım Oranları

No	Maddeler	Tatar %	Rus %	ABD %
16	Ahlaklı ve onurlu olarak düşünülme önemlidir.	79	81	70
17	Dinin benim için önemlidir	85	53	63
18	Saygılı davranmak önemlidir	90	90	87
19	Dinin emirlerine göre yaşamak benim için önemlidir.	54	41	55

Tablo 2’de görüldüğü gibi, Rus öğrencilerin % 81’i ahlaklı ve onurlu olarak düşünülmenin, % 53’ü dinin, % 90’ı saygılı olarak davranmanın, % 41’i ise dinin emirlerine göre yaşamının kendileri için çok önemli olduğunu belirtirken, Tatar öğrenciler, bu maddelere sırayla % 79, % 85, % 90 ve % 54 oranlarında katıldıklarını belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi, Rus öğrencilerle Tatar öğrenciler arasındaki en önemli fark “din” maddesinde ortaya çıkmaktadır. Bilindiği gibi Tatarlar Müslümanlardan, Kırım’da bulunan Ruslar ise Hristiyanlardan oluşmaktadır. SSCB döneminde tüm dinlere ait kitaplar yasaklanmıştı. SSCB’nin dağılmasından sonra liberalizme geçen Ukrayna’da, hem Rusların

hem de Tatarların bu durumu bir ihtiyaç olarak görmeleri anlaşılabilir bir durumdur.

– Davranış

Araştırmanın üçüncü kısmı davranışlarla ilgilidir. **Tablo 3**'te de görüldüğü gibi, öğrencilere sorulan 7 maddede, *geçen yıl söz konusu davranışları ne sıklıkla yaptıkları* sorulmuştur. Alınan yanıtlar “bir kez yapılanlar” ve “iki ve daha fazla kez yapılanlar” olarak sınıflandırılmış ve Josephson Etik Enstitüsü'nün 2004 yılı için yaptığı araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır.

Tablo 3: Davranış Boyutuna Öğrencilerin Katılım Oranları

No	Maddeler	Tatar		Rus		ABD	
		Bir kez %	2'den fazla %	Bir kez %	2'den fazla %	Bir kez %	2'den fazla %
20	Aileme yalan söyledim.	90	70	91	67	82	57
21	Öğretmenime yalan söyledim.	69	50	71	44	62	35
22	Okulda bir sınavda kopya çektim.	66	27	71	25	62	38
23	Aile ve akrabalarımın bir şeyler çaldım.	27	10	30	9	22	11
24	Bir arkadaşımın birşeyler çaldım.	20	5	22	9	18	7
25	Bir mağazadan bir şeyler çaldım.	22	7	31	14	27	13
26	Sinirlendiğim için birine vurdum.	68	27	67	25	54	33

Tablo 3'e göre, Tatar öğrencilerin % 90'ı geçen yıl bir kez, % 70'i iki ve daha fazla kez ailesine yalan söylediğini belirtirken; Rus öğrencilerin % 91'i geçen yıl bir kez, % 67'si ise iki ve daha fazla kez ailesine yalan söylediklerini belirtmişlerdir. Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise öğrencilerin % 82'si geçen yıl bir kez, % 57'si iki ve daha fazla kez ailelerine yalan söylediklerini belirtmişlerdir. Geçen yıl öğretmenlerine yalan söyleyen Tatar öğrencilerin oranı % 69 olurken, iki ve daha fazla kez yalan söyleyenlerin oranı ise % 50 olmuştur. Rus öğrencilerine baktığımızda ise, öğrencilerin % 71'i bir kez, % 44'ü iki ve daha fazla kez öğretmenlerine yalan söylediğini belirtmektedirler. Anılan araştırmaya göre ise, ABD gençliğinin % 62'si bir kez, % 35'i ise iki ve daha fazla kez öğretmenlerine yalan söylediğini belirtmektedirler. Kopya çekme konusunda ise, Rus öğrencilerin % 71'i, Tatar öğrencilerin % 66'sı bir kez; Rus öğrencilerin % 25'i ve Tatar öğrencilerin % 27'si iki ve daha fazla kez geçen yıl kopya çektiklerini belirtmişlerdir. Josephson, Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada ise Amerikan gençliğinin % 62'si bir kez, % 38'i iki ve daha fazla kez kopya çektiklerini belirtmişlerdir.

“Aile ve akrabalarından birşeyler aşırma” maddesine ise, Rus öğrencilerin % 30’u, Tatar öğrencilerin % 27’si (anılan araştırmada ise ABD öğrencilerin % 22’si) bir kez, Rus öğrencilerin % 9’u, Tatar öğrencilerin % 10’u (ABD’li öğrencilerin ise % 11’i) iki ve daha fazla kez çaldıklarını belirtmişlerdir. Yine Rus öğrencilerin % 22’si arkadaşından % 31’i bir mağazadan (ABD’li öğrencilerin ise % 18’i arkadaşından, % 27’si ise bir mağazadan) bir kez bir şeyler çaldığını; Rus öğrencilerin % 9’u, arkadaşından, % 14’ü bir mağazadan, Tatar öğrencilerin % 5’i bir arkadaşından, % 7’si ise bir mağazadan (söz konusu araştırmada ise ABD’li öğrencilerin % 7’si arkadaşından, % 13’ü bir mağazadan) iki ve daha fazla kez bir şeyler çaldığını belirtmişlerdir.

Josephson Etik Enstitüsü’nün 2004 yılı için yaptığı araştırmada, ABD öğrencilerin % 54’ü bir kez, % 33’ü iki ve daha fazla kez geçen yıl, sinirlendiği için bir kişiye vurduğunu belirtmişlerdir. Bu maddeye Rus öğrencilerin % 67’si bir kez, % 25’i iki ve daha fazla kez, Tatar öğrencilerin % 68’i bir kez, % 27’si iki ve daha fazla kez sinirlendiği için geçen yıl birine vurduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, 1991’den bu yana kapitalizm iklimine geçiş yapan Ukrayna’ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyetinde öğrenim gören öğrencilerin (Rus ve Tatar) görüş, değer ve davranışlarında hemen hemen tüm maddelere benzer oranda katılım gösterdikleri (sadece 17. ve 25. Maddelerde belirgin fark görülmektedir) görülmektedir. Tatarların 17. Madde’ye, Ruslardan daha fazla katılım göstermelerinin sebeplerinin başında, Müslümanlıkla ilgili kitapların ve ibadethanelerin yeterli olmayışı sayılabilir. Rus öğrencilerin ise, Tatarlara göre daha az oranda belirtmelerinin başında, âdeta bir kiliseler ülkesi görüntüsü veren Ukrayna’nın bu ihtiyaçlara cevap vermesi olabilir.

Rus ve Tatar öğrencilerin görüşleri, Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmayla benzerlik göstermektedir. Ancak 17. Madde’ye sadece Tatarların, 6. Madde’ye ise hem Tatar hem de Rusların daha fazla katılım gösterdiği görülmektedir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan verilere bakıldığında olumsuz sonuçların varlığını gözardı etmemek gerekir. Benzer sonuçlar Josephson Etik Enstitüsünün 2004 yılı için yaptığı araştırmada da ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri, insanların başarılı olmak için bazen yalan söylemek ve kopya çekmek zorunda kaldığına olan inançtır. Bir diğeri ise, para kazanmak için yalan söylenebileceğine olan inançtır. Yine öğrencilerin yaklaşık dörde birinin yalan söyleyen, kuralları çiğneyen insanların bunları yapmayanlardan daha başarılı olduğuna inanması da bir diğer olumsuz durumdur.

Her üç grup için söylenebilecek diğer bir ortak durumda, öğrencilerin yaklaşık yarısının dini önemsedığı ve dinî emirlere göre yaşamayı arzuladığını belirtmeleridir.

Önemli hususlardan bir diğeri ise, öğrencilerin yalan söyleme, kopya çekme, ailesinden, akrabasından, arkadaşlarından ve mağazalardan bir şeyler çalma

(hırsızlık yapma) konusunda zafiyet göstermeleridir. Her şeyden önemlisi ise öğrencilerin büyük çoğunluğunun agresif davranışlara eğilimli olmasıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşmeyle birlikte hayat basitleşirken, hayatı yaşamının zorlaştığını söylemek abartı olmaz. Bu zorluk, düşünmeksizin akan bir hayatın, bencil kişiliğin, pragmatist ve oportünist bir düşünmenin önünü açmıştır. Bu araştırmadan çıkarılabilecek en önemli sonuçlardan biri, yeni bir insan tipinin ortaya çıktığıdır; bilen ama yapmayan/yapamayan, gören ama önemsemeyen, düşünen ama uygulamayan bir insan.

Baudrillard'ın ifadesiyle (2002: 11) küreselleşmeyle “herşeyin çoğalarak yok olmasına” izin verilmeyecekse, “herşeyin” ahlaki bir zemine oturtulması gerekir. Bunun yollarından biri de, eğitimin ahlakının sorgulanması, ardından eğitimin “ahlaklaştırılması” ve sonuçta düşüncesi ve uygulaması aynı olan insan yetiştirme düzenine olanak sağlanmasıdır.

Küreselleşmeyle özlenen, insanların Tsunami vakasından haberdar olmasından çok, kendisinden çok uzaklarda olmasına rağmen aynı acıyı “yüreğinden hissetmesi” ve “elinden geleni” değil, “yapması gerekeni, hangi şartta olursa olsun.” yapmasıdır. Aksi takdirde, devletlerin güçlü politikası bile yüreklerde acı oluşturamaz (nitekim oluşturamamıştır). Basit anlatımla, kırmızı ışıkta durulmasını bilen insandan çok, duran insan, yetiştirilmesi gereken insan olsa gerektir.

Bu bağlamda

1. Ahlak eğitimine öğretimin her alanında önem verilmelidir.
2. Öğrencilerin ruhunda heyecan ve duygu yaratılmalıdır. Genel anlamda Türklerin özel anlamda ise Tatarların kültürel tarihlerinin hikâye, şiir, roman vb. hâle getirilerek okutulmasına, Türk kültür değerlerini içeren filmlerin izletilmesine ağırlık verilmelidir.
3. Tarihsel ve çağdaş modeller (kahramanlar, tarihsel kişilikler) öğretilerek, toplumsal ve bireysel anlamda sorumluluk bilinci geliştirilmelidir.
4. Müfredat programları, çok bilgi vermekten ziyade, insanın ahlaki yetişmesine olanak sağlayacak şekilde geliştirilmelidir.
5. Türkiye'nin, akraba topluluklarıyla ilişkileri, sadece Türkçe öğretmekle sınırlandırılmamalı, özelde Kırım Tatarlarının genelde bütün Türk Cumhuriyetlerindeki soydaşların ahlak yapısıyla ilgili projeler geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
6. Kültürel değerlere her alanda önem verilmelidir. Çünkü düşünce tarzını belirleyen toplumun kültürüdür (Bolay, 1996: 424).

KAYNAKÇA

Bolay, S. H., (1996), “Eğitimimizin Felsefi Temelleri”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 7, 422-430.

Baudrillard, J., (2002), **Çaresiz Stratejiler**. (Çeviren: Oğuz Adanır), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Hasanoğlu, M., (2002), “Küreselleşmenin Devlet Yönetimine Etkileri”, **Türk İdare Dergisi**, 434, 171-186.

Hesapçıoğlu, M., (1996), “Bilgi Toplumunda Eğitim ve Okulun Geleceğine İlişkin Düşünceler”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 7, 21-28.

Işıklı, Alparslan, (2000), “Yeni Dünya Düzeninde Emek-Sermaye Çelişkisi”, **Mülkiyeliler Birliği Dergisi**, 24, 27-50.

Miser, Rıfat, (2002), “Küreselleşen Dünyada Yetişkin Eğitimi”, **Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 1, 1-7.

Resnik, D. B., (2004), **Bilim Etiği**, (Çeviren: Vicdan Mutlu), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Şahin, M., (2005), “İnsancıl Yüzlü Uyum ve Sosyal Adalet”, **www.sosyalhizmetleruzmani.org**. (23.02.2005).

Şimsek, S., (1995), “Ekonomik Refahın Batı Toplumunu Üzerindeki Erozyon Etkisi”, **Yeni Türkiye Dergisi**, 6, 193-197.

WEB

www.character.org (09.10.2005).

www.cortland.edu (09.10.2004).

www.undp.org (09.10.2003).

www.josephsoninstitute.org (11.11.2004).

YMAKR (Yoksullukla Mücadele Alt Komisyonu Raporu), Ankara 2000.**www.dapaturk.com** (23.02.2005).